

JULIAN BARNES

“El record és més proper a la imaginació que a l’observació”

Després de l’excel·lent recull d’assajos sobre art ‘Con los ojos bien abiertos’, Julian Barnes publica ‘L’única història’, novel·la que reconstrueix la història d’amor –i pèrdua– entre un jove estudiant i una dona que té 30 anys més que ell

una gran repercussió: allà, un jove Dustin Hoffman tenia una relació clandestina amb l’elegant i irresistible Mrs. Robinson, interpretada per Anne Bancroft. “Aquella relació no era en igualtat de condicions –defensa–. La innocència d’ell es contraposava amb la sofisticació d’ella. El llibre de Webb em va agradar molt. A banda dels mèrits literaris, Webb és l’únic escriptor que conec que ha acabat reconvertit en mànager d’una colònia nudista”.

L’única història està estructurada en tres parts, i cadascuna està narrada en una persona diferent, encara que el protagonista sigui el mateix. “La part inicial explica el primer amor, que es dona en present i en primera persona –diu–. La segona part està escrita en segona persona: és una manera de passar-li un braç per darrere l’espatlla al lector i dir-li que això que llegeix també li podria passar a ell”. Aquestes pàgines s’ocupen principalment de detallar “la severa decadència” de la Susan. Hi ha una tercera i última part en què Barnes torna a canviar de persona narrativa: “Cap al final de la vida et mires les teves experiències des de la distància i amb una

“CAP AL FINAL DE LA VIDA ET MIRES LES EXPERIÈNCIES AMB UNA OBJECTIVITAT SUPERIOR”

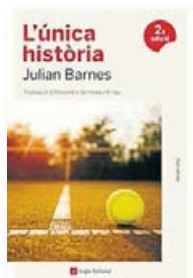
a
llegim

46-47

● Entrevista a Gerard Quintana. Publica ‘Entre el cel i la terra’ ● ‘El camí dels esbarzers’, d’Alba Dalmau

48-49

● La lliçó d’història i periodisme de David Grann a ‘Los asesinos de la luna’ ● Fèlix Fanés estudia l’art del segle XX

L’ÚNICA HISTÒRIA
JULIAN BARNES
ANGLE / ANAGRAMA
TRADUCCIÓ
D’ALEXANDRE
GOMBAU ARNAU
256 PÀG. / 19,90 €

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

La tretzena novel·la de Julian Barnes (Leicester, 1946) col·loca els lectors en una disjuntiva llamenera. “Què preferiríeu: estimar molt i patir molt, o estimar poc i patir poc?” Barnes, que ha passat per Barcelona aquesta setmana per participar en el festival Kosmopolis, respon que, igual que la majoria, ell es quedaria amb la primera opció, la de l’amor i el patiment extrems. “Malauradament, no és una pregunta real, perquè no es pot triar una opció o l’altra –diu–. L’amor no es pot controlar. En cas que sigui així, ja no és amor”.

L’única història (Angle / Anagrama) arrenca a la dècada dels 60, en un barri residencial als afores de Londres. El narrador de la història, en Paul, s’apunta a un club de tennis per recomanació de la seva mare. Aquesta decisió, que li ha de permetre conèixer una realitat més sofisticada, “plena d’Hugos i Carolines”, li permet coincidir amb la Susan Macleod, una dona casada de 48 anys. No triguen a embolicar-se. “A quines paraules es recorreria, avui dia, per descriure una relació entre un nano de dinou anys, o un jove que gairebé és un home, i una dona de quaranta-vuit? –escriu Barnes a la novel·la–. Potser a les revistes sensacionalistes els tractarien de *tigressa* i *ioguret*?” L’escriptor s’ha volgut mirar aquesta relació “des de la igualtat dels sentiments i la inno-

cència”. “Durant la dècada dels 60, que ara es recorda com una època de canvis, la majoria de gent continuava vivint com si fossin als anys 50, no estaven gens alliberats –recorda–. L’amor d’en Paul i la Susan ofèn la generació dels pares d’ell, que troben que la diferència d’edat de la parella és massa gran, però tampoc agrada als coetanis, que no accepten una relació monògama intergeneracional com aquella”.

No es pot ser original

“Quan comences una novel·la penses que és original no únicament en la teva trajectòria sinó també en la història sencera de la literatura europea”, aventura Barnes, amb ironia. *L’única història* va néixer a partir d’una subtrama crucial –però el·líptica– d’*El sentit d’un final* (2011), que va aconseguir el Booker Prize. “Allà també hi havia un noi jove que un bon dia coneix la mare de la seva parella, però el lector només accedirà a les conseqüències d’aquella trobada –explica ara–. Volia tornar a aquest tema, però des d’una altra perspectiva. *L’única història* neix d’allà, però això només és una veritat parcial. L’autèntica veritat només la donaré en una biografia que escriurà a títol pòstum”, bromeja.

A Barnes també li fan gràcia les possibles comparacions amb *El graduat*, la novel·la breu que Charles Webb va publicar el 1963 i que Mike Nichols va adaptar al cinema amb

JULIAN BARNES (LEICESTER, 1946) HA PARTICIPAT EN EL FESTIVAL KOSMOPOLIS AQUESTA SETMANA

Un trencaclosques sobre la buidor de la vida

Xavier Mas Craviotto explora els vincles fraternals i la pèrdua dels pares a 'La mort lenta', premi Documenta

NÚRIA JUANICO

Que no s'espanti el lector quan topi, a la primera pàgina de *La mort lenta* (L'Altra), amb l'epíleg del llibre. Arrencar la

història pel final i tancar-lo amb el pròleg no és només un joc experimental de l'escriptor Xavier Mas Craviotto (Navàs, 1996), sinó també una declaració de les intencions narratives de la novel·la. Reconeguda amb el 39è premi Documenta, l'obra de Mas Craviotto té com a punt de partida el final de la vida: la mort accidental dels pares de l'Aram i la Lena, dos germans universitaris. "Això els porta a refugiar-se en un pis de Sants i a enfrontar-se a nous condicionants", explica Mas Craviotto, llicenciat en filologia catalana i que s'ha convertit en el guanyador més jove de la història del premi Documenta. La setmana passada, a més, Viena va publicar el seu el poemari *Renills de cavall negre*, guardonat amb el premi Salvador Iborra.

A través de la relació entre els dos germans, *La mort lenta* furga en qüestions com la moral, la dependència, els instints i el desig. "He agafat la quotidianitat com a matèria primera -assenyala l'escriptor-. Volia parlar de l'ambigüitat, de la confusió de sentiments que molt sovint ens atrapa". El títol de la novel·la, però, no fa referència a l'accident dels pares, sinó a "la mort d'un entorn que es va apagant i buidant de sentit sense que s'hi pugui fer res", que és la que pateixen els protagonistes arran de l'accident dels progenitors. Aquesta situació inesperada empeny els germans a revisar el passat i a redescobrir els seus pares, encara que aleshores ja sigui tard. "Un dels aspectes més interessants de *La mort lenta* és la relació dels pares i com l'autor dibuixa la seva infelicitat a través de la mirada dels germans quan són nens", assenyala l'editora de L'Altra, Eugènia

LA MORT LENTA
XAVIER MAS CRAVIOTTO
L'ALTRA
256 PÀG. / 18 €

Broggi. En aquest sentit, Mas Craviotto afegeix que "el pare és un home apàtic i la mare es consumeix en una casa buida, però quan els fills se n'adonen ja no hi poden fer res". Per plasmar el pes indefugible del passat, Mas Craviotto ha construït un artefacte literari que trenca amb les convencions formals.

Entendre els personatges

El llibre oscil·la entre el passat i el present a través d'un trencaclosques format per tres línies narratives. "El present parla dels germans quan veuen que el seu vincle trontolla per l'arribada d'un agent extern", diu l'escriptor. Per al passat utilitza una fórmula que interpel·la el lector i que li proporciona, progressivament, informació sobre la seva infantesa i adolescència. "Serveix per entendre, a poc a poc, per què es comporten d'una manera determinada i per què fan accions que, descontextualitzades, no tenen sentit", explica. Tot plegat es complementa amb una sèrie d'annexos on ha aglutinat materials que permeten conèixer més a fons els personatges. "Hi ha llistes sobre què els agrada i què no, redaccions de l'escola i dibuixos de quan eren nens -argumenta-. M'interessava obrir el debat sobre si la cultura que ens agrada ens fa ser com som o a la inversa, si triem un tipus de cultura perquè som d'una manera determinada".

Mas Craviotto compara el viatge dels protagonistes amb el fenomen dels guèisers. "L'Aram i la Lena es guarden tot el que els passa a dins fins que troben una esclatxa i exploten", explica. L'escriptor ha viscut la gestació de *La mort lenta* d'una manera similar. "Tenia la història a dins, però no ho sabia -admet-. Un estiu vaig començar a escriure a raig. Vaig estar de juny a setembre abocat a la novel·la i va anar sortint. Hi he fet alguns retocs, però en gran part la vaig escriure tal com és ara".

objectivitat superior a la de la joventut". Igual que passava en assajos com *Res a t'èmer* (2010), novel·les com *El sentit d'un final* (2011) i narracions com les de *Nivells de vida* (2017), la mort ha anat ocupant un espai progressiu en els interessos literaris de Julian Barnes.

"Quan vaig publicar *Res a t'èmer*, el meu germà Jonathan, especialista en filosofia antiga i sens dubte més intel·ligent que jo, em va dir que el record és més proper a la imaginació que a l'observació -fa memòria ara-. Sé que no és un comentari gaire encoratjador, però hi estic força d'acord". En un passatge de *L'única història* l'escriptor posa en boca d'en Paul que la memòria ens defineix com a persones i que, alhora, és enganyosa. "Si perds la memòria continues sent la mateixa persona físicament però la teva identitat ha canviat de dalt a baix -diu Barnes-. La memòria és la nostra identitat. Quan et fas gran, però, t'adones que els records no són ni fixos ni sòlids. Tenim una memòria canviant i mal·leable, que es degrada a mesura que envellim. Paradoxalment, i això és força inquietant, tenim més mala memòria en els records més preuats, perquè a mesura que els anem explicant els alterem. Així, els punts crucials de la nostra vida són els menys fiables".

Barnes no està d'acord que en Paul, el jove enamoratís -convertit en home desenganyat-, sigui

fred. "És capaç de perdre el cap per una dona tres dècades més gran que ell, i la història que viuen junts no és passatgera -diu-. Quan, al cap dels anys, reconstrueix la relació, ho fa amb tanta cura com n'és capaç. El lector no trobarà els sentiments exposats explícitament, sinó que a través de diverses escenes de la seva vida pot treure les seves conclusions. M'agrada que el lector sigui tan lliure com el text ho permet". Potser per això li agrada tant Txékhov ("Si vols fer avançar l'acció sigues distant", recorda que va escriure el rus). I també Anita Brookner (1928-2016), de qui Asteroide va recuperar l'any passat l'excel·lent *Un debut en la vida*. "Era molt bona transmetent emocions d'una manera freda -explica ara-. Ha estat una novel·lista infravalorada, una autora implacable a l'hora de parlar de la vida emocional. Vaig tenir la sort no només de llegir-la, sinó de ser molt amic d'ella. El nostre amor per la cultura francesa ens unia, però ella era balzaquiana, i jo en canvi soc flaubertià". Barnes reconstrueix una anècdota d'un dels molts dinars que van compartir: "L'Anita era enginyosa i mordaç. Sempre feia cara de pòquer, costava endevinar què pensava. Una vegada que dinàvem em va dir, referint-se al gall dindi que jo menjava: «No el trobes una mica decebedor?» L'Anita creia que aquell gall dindi em podia decebre igual que a ella la decebia la vida".

